

COMPROMÍS AMB ANDORRA

Programa electoral

Eleccions Generals 2011

Demòcrates
per Andorra

Andorra: il·lusió i confiança

Andorra viu un moment difícil i té molts reptes per afrontar. El primer que cal fer per encarar el futur és **recuperar la confiança**. Fa massa temps que la por, el pessimisme i l'ensopiment s'han apoderat de tots plegats: institucions públiques i privades, agents econòmics i socials. **Hem de tornar la il·lusió, hem de creure en el nostre país i els seus ciutadans, hem de recuperar l'orgull.**

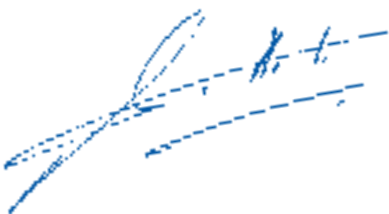
Jo hi crec. Andorra i el seu futur m'il·lusionen. No és un sentiment temerari, neix des del realisme, de fer una diagnosi ajustada de la situació, del convenciment que només coneixent i encarant la veritat trobarem les millors solucions. No ho dubteu, hi són i les tenim.

La confiança no es compra, es guanya. L'obligació del Govern és liderar, posar-se al capdavant, facilitar la vida als ciutadans, generar oportunitats als emprenedors, ajudar als qui passen dificultats. Però amb tot això no n'hi ha prou. Hem de propiciar que tothom s'activi, necessitem que el motor de la societat civil es revolucioni i, això, ho aconseguirem amb un govern transparent, que escolti, dialogant i ferm.

Una manera diferent de fer política és possible. Hem de creure en la força que com a país ens donarà l'estabilitat, el rigor, l'eficàcia en la gestió pública. Hem de legislar i governar en clau andorrana, trobant mesures i solucions a la mida d'un país petit de 70.000 habitants. Hem de ser valents per reivindicar la diferència, per defensar Andorra a casa i a fora, amb humilitat però amb fermesa.

Demòcrates per Andorra us fem una proposta realista i valenta. No ens volem resignar, una Andorra millor és possible: **l'Andorra de tots.**

Antoni Martí Petit

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Antoni Martí Petit', written over a set of horizontal dashed lines.

Compromís amb Andorra

Compromís amb Andorra

A Demòcrates per Andorra ens mou el compromís com a valor essencial i eix de l'acció política.

Entenem per compromís la implicació, l'esperit d'iniciativa i l'exercici de la responsabilitat personal, en el marc d'un projecte col·lectiu al servei dels ciutadans.

Entenem també per compromís la convicció en els valors i els principis ètics que sustenten l'acció política, com ara l'esforç, el talent i la responsabilitat, perquè sabem que, com a país, tenim més èxit quan invertim en tota la nostra gent, que és qui fa créixer la nostra nació des de la base. Perquè **els Demòcrates creiem en les persones, en la seva llibertat i en el seu esperit emprenedor, de la mateixa manera que promovem de forma activa la igualtat d'oportunitats.** Junts posarem els fonaments per construir una economia que treballi per una Andorra: l'Andorra de tots.

Entenem, finalment, per compromís la voluntat de diàleg i la capacitat d'entesa per tal d'assolir els objectius fixats. Per això, els Demòcrates, en aquests moments especialment difícils, volem superar les diferències i retrobar-nos al voltant d'un diagnòstic comú, tenint com a base uns acords programàtics clars i definits que us presentem a continuació. Un programa que haurà d'aplicar un equip de govern fort amb tarannà dialogant, sense crispacions, unit, que passi a l'acció, amb rigor, austeritat i esforç. Un govern resolutiu, amb capacitat d'iniciativa i esperit emprenedor.

Totes les mesures que desenvoluparem aniran en la direcció de fomentar l'obertura i la competitivitat de la nostra economia, com a fonament per garantir la cohesió social; consolidarem i reforçarem els sectors existents i assentarem unes noves bases, més sòlides i sostenibles, per tal que es puguin desenvolupar nous pols d'activitat que assegurin el futur d'Andorra. Aquest serà l'eix principal i vertebrador de la nostra acció de Govern. Treballarem per bastir una economia que generi riquesa, i crearem mecanismes eficients, des del rigor necessari, per tal que contribueixi a assolir una societat justa i solidària. Una economia oberta és la millor garantia per fomentar la

competitivitat i la qualitat en el teixit empresarial i, alhora, la seva pervivència a llarg termini.

La sostenibilitat de les finances públiques és un aspecte prioritari per assegurar i garantir les polítiques econòmiques i socials. És indefugible i urgent equilibrar els comptes de l'Administració. Establir i executar uns pressupostos sense dèficits és l'única manera d'aturar l'insostenible creixement de l'endeutament de l'Estat. En aquest sentit, també ens comprometem a fer-ne un diagnòstic transparent per portar a terme els canvis necessaris perquè totes les administracions tinguin la mida raonable per assegurar els serveis essencials i evitar creixements no justificats. Clarificarem l'aplicació de les competències dels comuns i del Govern i dels seus respectius sistemes de finançament. Aproparem l'Administració al ciutadà, i la farem més eficient.

La fiscalitat, a més de ser l'eina tradicional de captació de recursos per a l'Estat, s'ha d'estructurar en un marc jurídic que doni seguretat i esdevingui un dels factors competitiu, tant per a les empreses del país com per a les que en un futur proper vinguin a instal·lar-se a Andorra.

Andorra ha de tenir el seu rol en el món, a la mesura de les seves possibilitats. Som partidaris de formular un encaix equilibrat amb Europa, sense oblidar la importància de la dinàmica de les relacions bilaterals que hem viscut darrerament.

Europa ha de ser una oportunitat i no una amenaça per als ciutadans d'Andorra, i per això cal defensar, amb convicció, les nostres virtuts: infraestructura turística i comercial consolidada, plaça financera solvent, sistema educatiu plural i gratuït, sanitat de primer nivell i assequible, seguretat ciutadana envejable, convivència exemplar. Les virtuts d'una Andorra: l'Andorra de tots.

Els Demòcrates encararem les reformes amb fermesa i visió de futur perquè creiem que Andorra necessita un canvi de veritat. Un canvi gradual construït sobre el diàleg i l'entesa, que porti solucions als problemes reals dels ciutadans per construir entre tots un país on els nostres fills hi puguin viure. On hi vulguin viure.

Una política econòmica valenta

- Els reptes d'una economia oberta**
- Una fiscalitat competitiva i diferenciada**
- Un sector turístic ambiciós**
- Un sector comercial potent**
- Un sector financer sòlid**
- Una construcció sostenible**
- Una agricultura dignificada**
- Les noves tecnologies: una necessitat per al futur**
- Un mercat de treball dinàmic**
- Una política d'immigració àgil i flexible**
- Unes finances públiques sanejades**
- Infraestructures: la justa mesura**

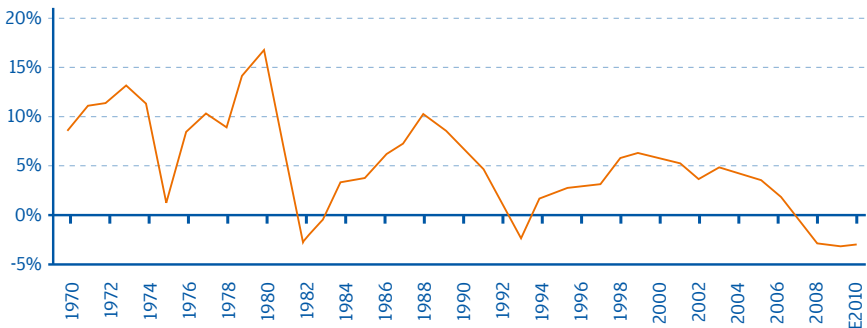

Una política econòmica valenta

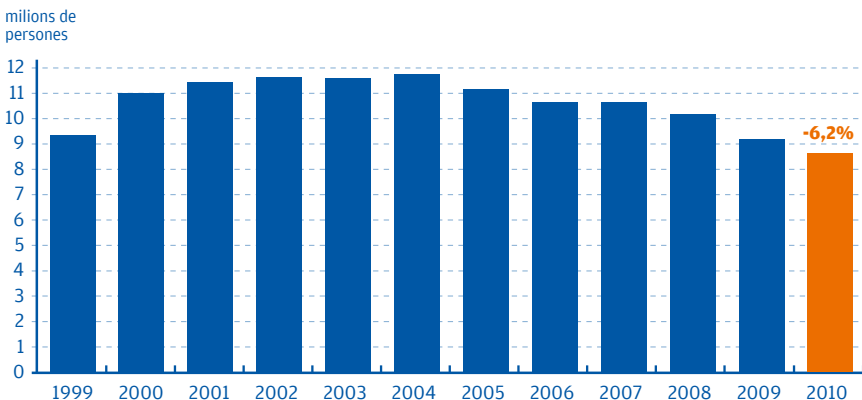
L'evolució de l'economia andorrana els darrers anys ha estat francament decebedora. Als efectes de la crisi financera mundial -que ha afectat molt Espanya, el país d'origen de la majoria dels nostres visitants- s'afegeixen signes d'esgotament del model econòmic andorrà.

Detallem a continuació uns indicadors econòmics estretament vinculats a la conjuntura econòmica andorrana.

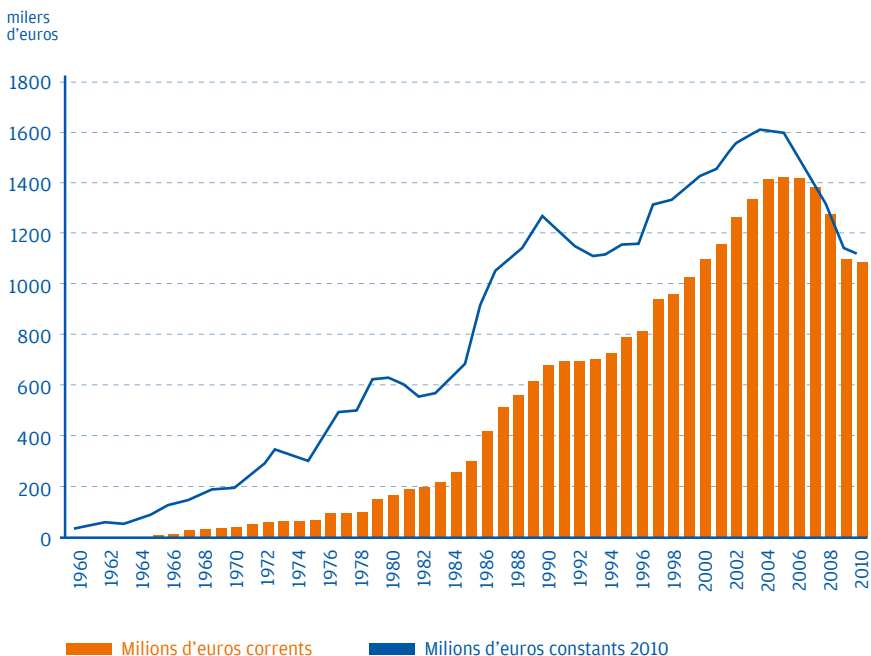
Variació dels assalariats 1970-2010 (Font: Govern d'Andorra)

Evolució del nombre de visitants (Font: Govern d'Andorra)

Importacions en valor 1960-2010 (Font: Govern d'Andorra)

L'evolució de les dades econòmiques posa de manifest que estem patint la crisi econòmica més profunda i més llarga dels últims 40 anys i que per sortir-ne és necessari donar un nou impuls i diversificar la nostra economia. Però **consolidar un nou model econòmic requereix temps i la recuperació econòmica només pot venir de la mà de la millora dels sectors sobre els quals se sustenta actualment l'economia andorrana: el turisme, el comerç i el sector financer.**

Hem de definir un pla d'actuació a curt termini per reactivar l'economia, crear llocs de treball i generar riquesa. El pla d'estímuls centrarà de manera immediata l'acció de govern de Demòcrates per Andorra; hi destinarem esforços i recursos. Els recursos són escassos i, per tant, caldrà prioritzar polítiques.

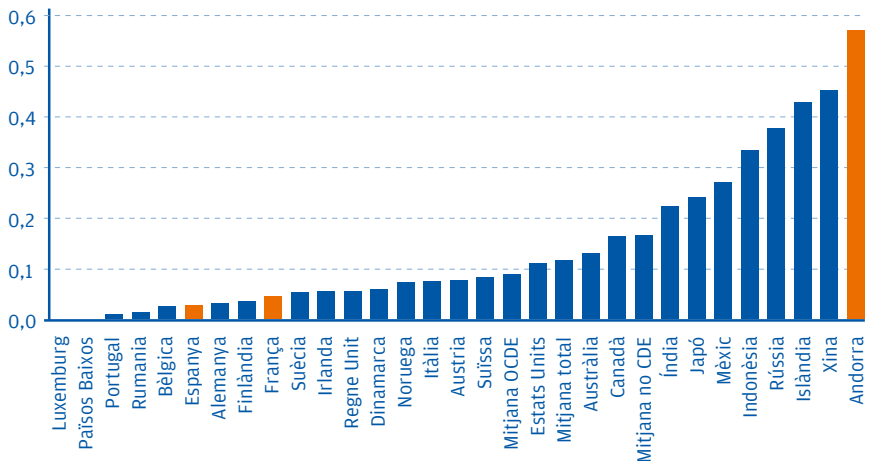
La política econòmica s'encararà des d'un doble vessant: d'una banda, la implementació d'un pla de xoc a curt termini per reactivar l'activitat econòmica i generar riquesa i ocupació. D'altra banda, la diversificació de l'economia andorrana per sustentar l'economia andorrana del futur. Els principis bàsics que orientaran l'acció de govern de Demòcrates per Andorra seran l'obertura econòmica, la recerca de la competitivitat del teixit econòmic i empresarial, el rigor en la gestió i el servei a l'administrat en el sector públic.

Els reptes d'una economia oberta

Les economies més obertes són també les més pròsperes. L'obertura econòmica és un dels factors necessaris tant per potenciar els sectors econòmics existents com per atraure empreses d'alt valor afegit i professionals qualificats i, en definitiva, per mantenir el nostre talent i també atraure'n.

L'economia oberta és l'economia que adopta i promou mesures facilitadores de les iniciatives empresarials. Comparada amb la dels països de l'OCDE, l'economia andorrana és la més tancada.

Grau de tancament de l'economia d'un país. Un país totalment tancat = 1

Pla d'accions

- Modificarem la Llei d'inversions estrangeres per obrir l'economia a tots els sectors econòmics, llevat dels que poden representar una amenaça per a la seguretat, el medi ambient i la qualitat de vida d'Andorra.
- Farem que l'obertura sigui gradual i progressiva, per garantir l'adaptació de cada sector.
- Equipararem els drets econòmics a 10 anys a tots els ciutadans residents, sempre que hi hagi reciprocitat.
- Afavorirem que l'obertura vagi lligada a la generació d'activitat, llocs de treball i valor afegit a Andorra.
- Donarem a l'ADI un paper essencial per afavorir les iniciatives de les persones emprenedores, per ajudar-les en els moments clau de desenvolupament i creació de l'empresa i per buscar socis financers i tecnològics.
- Promourem la creació d'un parc tecnològic i sanitari, com a centre d'atracció de talent i innovació.
- Desenvoluparem un viver d'empreses per acollir les iniciatives en fase embrionària dels emprenedors.
- **Potenciarem el mecanisme de declaració posterior en l'obertura de comerços i constitució de societats** en detriment del mecanisme de l'autorització prèvia per permetre iniciar immediatament les activitats.
- Promourem Andorra com lloc de residència perquè persones amb talent puguin treballar des d'Andorra a l'exterior.
- **La seguretat és un actiu diferencial.** La promourem com un reclam per a inversors, noves empreses i turistes.

Una fiscalitat competitiva i diferenciada

La fiscalitat, a més de ser l'eina tradicional de captació de recursos per finançar els serveis que proveeix l'Estat, s'ha d'estructurar en un marc estable que doni seguretat als empresaris i sigui un dels factors competitius i diferencials per a les empreses.

Volem:

- Mantenir una pressió fiscal que prioritzi la competitivitat de les empreses i el poder adquisitiu dels consumidors andorrans.
- Garantir un diferencial fiscal que sigui un atractiu per als turistes i els inversors.
- Homologar el marc fiscal andorrà amb l'europeu per facilitar l'establiment de convenis per evitar la doble imposició.
- Introduir procediments simples i àgils per als contribuents i especialment per a les petites empreses.
- Fomentar una gestió eficient en la recaptació, per minimitzar els costos de gestió i de control.

Pla d'accions

- Aprovarem un Tribut sobre el Valor Afegit (TVA) per simplificar la gestió dels impostos indirectes actuals (ISI, IMI, IPI i IAC) per als empresaris, tot mantenint el tipus general del 4%, el tipus reduït de l'1% i l'incrementat del 7%. El TVA se seguirà liquidant i controlant a la Duana per a les mercaderies que s'importin, com un pagament a compte de la declaració del TVA.
- Establirem convenis per evitar la doble imposició amb els països amb els quals hi hagi un interès comercial que ho requereixi. Això permetrà eliminar les retencions en origen en l'exportació de serveis andorrans i la creació de riquesa al país.
- Simplificarem els impostos per a les petites empreses.
- Potenciarem un Servei Tributari Nacional que inclogui el Govern i els comuns, que sigui eficient i controli la gestió tributària, i que sigui un interlocutor real on l'administrat trobi resposta als seus dubtes. Formarem la Duana perquè s'integri en aquest servei.
- Revisarem els procediments tributaris per garantir els drets dels contribuents, tot eliminant, per exemple, la necessitat d'avaluar el pagament de l'impost que s'està recorrent.
- Revisarem els règims sancionadors per fer-los més proporcionats.

Un sector turístic ambiciós

El turisme és un dels pilars que hem de continuar potenciant. Per capgirar la tendència negativa en el turisme d'estada i de visitants dels darrers anys **posicionarem i posarem en valor la marca "Andorra"** associada als nostres actius: neu, natura, compres, qualitat de la infraestructura hotelera i de restauració, cultura i seguretat ciutadana.

Pla d'accions

- **Invertirem de forma decidida en turisme i comerç, doblant els recursos** destinats al sector durant els dos primers anys de mandat.
- Potenciem la utilització dels nous canals de captació i promoció que ofereixen les noves tecnologies i les plataformes de xarxes socials.
- **Orientarem les nostres representacions exteriors cap a la promoció turística d'Andorra** i les optimitzarem segons les necessitats de cada mercat. Apostarem per l'obertura de nous segments de mercat geogràfics, sectorials (congressos, esdeveniments corporatius, famílies, sèniors, singles...) i temàtics (cultura, natura...).
- Negociarem que s'inclouï Andorra en els paquets turístics de destinacions europees properes (Barcelona, París...).
- Farem que la Societat **Andorra Turisme treballi conjuntament amb tots els sectors privats i públics,** Govern i comuns, liderant i coordinant la creació de l'oferta i la venda de la destinació Andorra.
- Promourem els clubs de producte per millorar la segmentació de l'oferta turística i la cooperació dels operadors.
- Afavorirem **l'adaptació dels horaris de servei** de les instal·lacions turístiques públiques (museus, oficines de turisme, instal·lacions esportives i d'oci, transport...) i privades (comerç, hotelaria, restauració) per fer-los atractius i competitius.
- Millorarem la professionalització del sector turístic mitjançant iniciatives de formació i adaptant la política d'immigració.
- Posarem en valor els nostres actius en els àmbits de la cultura, l'esport i el medi natural, així com les activitats de muntanya, en el marc d'una oferta turística diversificada i sostenible.

- Negociarem amb els estaments competents l'agilitació dels processos d'obtenció de visats (per exemple, russos i xinesos).
- Quantificarem els resultats de les campanyes per adaptar-les àgilment als objectius d'augment dels visitants.
- Coordinarem un **calendari únic que ajudi a desestacionalitzar la demanda turística** amb accions continuades d'interès turístic.
- Revisarem conjuntament amb el sector la Llei de classificació d'allotjaments turístics per adequar-la als actuals estàndards internacionals, afavorir noves tipologies d'allotjaments (turisme rural, per exemple) i estudiar la creació de nous segells.

Un sector comercial potent

El sector comercial va íntimament lligat al turístic. El complementa tant com l'impulsa. Continua sent un dels motors essencials de la nostra economia, i resulta necessari fer-lo competitiu. **Mantindrem el diferencial fiscal atractiu**, propiciarem l'obertura de nous comerços, creant **incentius com exempcions fiscals i simplificant els tràmits de creació**, i flexibilitzarem els horaris comercials com a mesures immediates de suport al sector.

Pla d'accions

- **Flexibilitzarem els horaris comercials per adaptar-los als períodes de màxima afluència.**
- Introduïrem incentius fiscals per a tots els nous comerços que s'obrin, **eliminareu les taxes d'establiment**, tant del Govern com -en la mesura que es coresponsabilitzin- dels comuns, i acordarem una **exempció d'impostos durant el primer any d'explotació.**
- Promourem la **figura dels dinamitzadors de zones comercials** (gestió de locals buits, zones de restaurants, de serveis, organització d'activitats i atraccions complementàries, mapes informatius de l'oferta comercial, utilització de les noves tecnologies...).

- Activarem un Pla d'accions per potenciar zones perifèriques de l'eix comercial principal.
- Establirem les bases logístiques (Duana, transports...) i tecnològiques per **potenciar la venda a través d'Internet.**
- Informarem els turistes de les places d'aparcament disponibles mitjançant plafons informatius i les noves tecnologies col·laborant amb els comuns i els privats.
- Afavorirem la instal·lació de botigues de marques internacionals per complementar l'atractiu comercial del país.
- Impulsarem **una llei del comerç** en col·laboració amb la CCIS.
- Recuperarem l'Associació de Consumidors d'Andorra com a eina imprescindible en tota destinació comercial de prestigi.

Un sector financer sòlid

El sistema financer ha de **mantenir la situació de solvència i liquiditat** que el caracteritza i el distingeix, per continuar oferint finançament al teixit empresarial, a les famílies i a les administracions públiques.

Preservar la indústria de serveis financers depèn necessàriament d'un procés d'internacionalització de les entitats financeres, de manera que puguin competir en els mercats exteriors en condicions d'igualtat. L'oferta de les entitats ha d'incloure un règim prudencial i de supervisió d'acord amb les millors pràctiques, per tal que la plaça financera andorrana continuï essent reconeguda com a seriosa i solvent. Això facilitarà i accelerarà l'establiment de convenis i acords de supervisió en base consolidada, pas previ necessari per a la implantació de les entitats andorranes en altres places.

Adaptarem la regulació del sector per adaptar-lo a les noves realitats que imposa l'entorn internacional. Configurarem un INAF amb més competències, més independència, més capacitats i més clarificació funcional.

Pla d'accions

- Refondrem i reestructurarem les diverses lleis que afecten l'INAF, per donar-li més clarificació funcional i més agilitat i mitjans perquè pugui assumir les noves funcions a les quals Andorra s'ha compromès. En particular, la refosa ha de continuar **reforçant la independència i la professionalitat de l'ens regulador**, així com la negociació i el tancament d'acords de supervisió en base consolidada.
- Continuarem el procés de **desconcentració del deute públic**. No és prudent que tot l'endeutament sigui bancari i estigui concentrat en les entitats andorranes. Per tant, **diversificarem les fonts de finançament** i així alliberarem nivells de concentració de risc de les entitats tot incrementant la liquiditat del sistema, perquè pugui ser assignada a particulars i empreses.
- Tindrem en compte la profusió regulatòria a què inevitablement ens veiem abocats per no perdre de vista que qualsevol acord pot modificar les condicions en les quals la plaça andorrana competeix amb altres places. Si no es respecten les mateixes regles de joc es pot perdre competitivitat. Mantindrem el level playing field en relació amb places financeres similars a la nostra.
- Impulsarem la **internacionalització de les entitats andorranes**. Una diversificació més àmplia del negoci donarà més estabilitat, solvència i projecció al sistema financer i protegirà els llocs de treball del sector. L'èxit del procés **augmentarà, a més, la capacitat de contribució de les entitats financeres a les arques públiques**.
- Negociarem l'obtenció del passaport europeu per als fons i les societats d'inversió andorranes.
- Regularem l'àmbit de les assegurances.

Una construcció sostenible

El sector de la construcció ha tingut un pes determinant en el creixement de la nostra economia. En el context de crisi actual hem de facilitar que es pugui reconvertir. Aplicarem mesures per **fer-lo sostenible i eficient, per adaptar-lo a la nova realitat**.

Pla d'accions

- La Llei del sòl vigent comporta la cessió en efectiu de fins al 15% del valor del sòl per a les zones consolidades. Concertarem amb els comuns una modificació de la Llei del sòl per **evitar el desemborsament immediat de la totalitat de la cessió en efectiu**, i cercarem sistemes de fraccionament. Així mateix, la modificació simplificarà els tràmits administratius necessaris per elaborar plans parcials, cosa que permetrà la tramitació simultània del projecte de desenvolupament de la unitat d'actuació i el projecte de fer viable la unitat. Proposarem de modificar la normativa d'urbanització en els aspectes que obstaculitzen la reconversió del sector de la construcció, tot vetllant per la sostenibilitat i per un creixement ordenat.
- Afavorirem la **implantació d'energies renovables i la millora de l'eficiència energètica dels edificis**. Coordinarem amb els comuns l'aplicació d'aquestes mesures per fer-les efectives mitjançant desgravacions.
- Promourem la instal·lació de sistemes d'aprofitament d'aigua i d'estalvi energètic.
- Aplicarem un **pla de rehabilitació d'edificis** per fomentar-ne l'embelliment, l'eficiència energètica i la modernització de les instal·lacions.

Una agricultura dignificada

El sector agrícola i ramader agrupa unes 400 famílies. L'agricultura es basa, fonamentalment, en el cultiu del tabac, que permet mantenir les explotacions i finançar altres activitats complementàries. La cabana ramadera mostra una estabilització al voltant de 5.000 caps de bestiar. Malgrat això, l'augment progressiu de l'edat dels titulars d'explotacions ramaderes, sense cap relleu generacional palpable, fa preveure la concentració i la disminució de les explotacions que posen en risc aquest sector, amb la consegüent incidència en el medi ambient.

L'Associació de Pagesos i Ramaders del Principat d'Andorra té engegats dos plans de recerca per introduir el cultiu i la comercialització de trufes de qualitat i de plantes aromàtiques i medicinals que finalitzen aquest 2011.

Promourem un **sector agrícola i ramader diversificat, sostenible i dignificat**, que ofereixi productes de la terra de qualitat al mercat local i turístic. Treballarem perquè l'agricultura i la ramaderia siguin un referent de l'autenticitat i marca del país, i **una eina bàsica de conservació del paisatge** i l'atractiu turístic.

Pla d'accions

- Destinarem recursos per **formar els professionals** del sector agrícola i ramader.
- Modificarem la legislació actual per permetre el **desenvolupament del turisme rural**, que ha demostrat en el nostre entorn que és un factor clau per sostenir les explotacions i per potenciar l'entorn rural. Vincularem també aquest desenvolupament a iniciatives com ara **les granges escola, les ecobotigues i els circuits de natura**, per tal de crear un nou atractiu turístic.
- En particular, reglamentarem la Llei d'agricultura vigent per fomentar el pasturatge de neteja del sotabosc, els rebaixants i les pastures deixades a l'erm, per incentivar ajuts al foment de contractes d'arrendament en terrenys agraris adjacents de petita extensió i també les pràctiques i usos del bon pagès.
- Advocarem perquè els ajuts contribueixin a la reducció dels riscos naturals, per no perdre el valor pastoral i la biodiversitat, per evitar, entre altres, l'ús de productes fitosanitaris o d'adobs nocius.
- Establirem una **taula d'agricultura**, amb representants dels pagesos i els fabricants de tabac, per buscar l'equilibri entre els interessos dels dos sectors i els de l'Estat.
- Col·laborarem en la diversificació i la modernització del sector agrícola i ramader amb el **finançament de plans de millora i plans de recerca**.
- Ajudarem a crear una **marca de qualitat associada als productes de la terra d'alt valor afegit** i potenciarem, entre altres, la carn andorrana criada al país.
- Promourem la incorporació dels joves al sector agrícola i ramader, i fomentarem el cooperativisme.

Les noves tecnologies de la informació i de la comunicació (TIC): una necessitat per al futur

Les noves tecnologies de la informació i de la comunicació són clau per al desenvolupament econòmic. Aprofitar les oportunitats que generen aquestes tecnologies és un repte per a Andorra.

D'una banda, hem d'aprofitar al màxim les TIC, no únicament per **generar avantatges competitius**, sinó com a element bàsic per **reduir els costos d'operació de l'Administració pública**. D'altra banda, Andorra ha esdevingut un referent tecnològic, un model de progrés i modernitat en el desenvolupament de la xarxa de fibra òptica. S'ha d'aprofitar aquest motor per generar noves oportunitats de negoci, i deixar d'invertir en tecnologies obsoletes.

Aprofitarem que la xarxa de fibra òptica és pionera a escala mundial i que dóna servei a tots els clients per afavorir la implantació d'empreses tecnològiques andorranes i foranes.

Pla d'accions

- Donarem **més rendibilitat a les infraestructures** existents possibilitant que les utilitzin, mitjançant peatge, empreses estrangeres com a banc de proves per als seus equipaments o serveis.
- Farem accions de màrqueting per **atreure empreses de continguts**, ja que cada cop més es tendeix a pagar pel contingut i no pel servei. Promourem la **instal·lació d'empreses d'I+D a Andorra**.
- Explorarem la possibilitat **d'ubicar a Andorra un centre de processament de dades**, atès l'avantatge competitiu que genera la nostra situació geogràfica i la climatologia del país. També estudiarem la conveniència de posar en marxa una plataforma d'utilització de software (cloud computing), que faria disminuir la inversió que fan les empreses, sobretot de petita dimensió, en tecnologia.
- Potenciarem l'increment de canals de televisió i ràdio, i estudiarem la possibilitat que entrin canals privats en l'oferta actual.

- Potenciarem la fibra òptica en els edificis de nova construcció, aprofitant l'avantatge tecnològic que presenta davant d'altres mitjans.
- Rebaixarem els preus de l'amplada de banda i els situarem a nivells europeus; n'augmentarem el volum permès per sobre dels límits establerts actualment.
- Augmentarem els punts d'accés a Internet sense fil (WIFI) de baix cost i implantarem punts de connexió en llocs públics.
- Treballarem en la confecció d'un marc legal que faciliti la ubicació d'empreses de continguts i de R+I+D.
- Accelerarem la posada en marxa dels requisits per possibilitar mitjans de pagament mòbils.

Un mercat de treball dinàmic

Un dels principals dèficits que trobem a l'Andorra d'avui és la falta de mà d'obra qualificada. Hem d'aconseguir un mercat de treball competitiu i equilibrat, on hi tinguin un lloc rellevant les polítiques de formació inicial i continuada.

Cal fer polítiques valentes que tinguin en compte tant la situació concreta del teixit empresarial d'un petit país com els dèficits en la regulació dels drets i llibertats sindicals. Cal evitar l'efecte pèndul en les polítiques sindicals, que portaria a establir un marc regulador excessivament rígid, en perjudici del principi essencial que ha de regir aquesta matèria: el foment del diàleg social.

Hem de fer del principi de representativitat l'eix de la política sindical, de forma que el delegat de personal tingui una representació suficient de la seva empresa, qüestió que no ha estat ben resolta ni a la legislació vigent ni als esborranys de noves lleis sindicals.

Pla d'accions

- Prioritzarem la identificació del nombre real d'aturats i procedirem a segmentar els motius que els han portat a aquesta situació, per tal de poder fer plans d'acció adaptats.
- Redefinirem el funcionament del **Servei d'Ocupació per adaptar-lo a les necessitats reals del mercat laboral i convertir-lo en una eina eficient** al servei d'empresaris i treballadors, i molt especialment en l'àmbit de la intermediació.
- Desenvoluparem **programes de formació professional i formació continuada** d'acord amb les necessitats explorades prèviament amb les organitzacions representatives dels empresaris i els treballadors.
- Aprofundirem en els programes **de formació ocupacional per reorientar els aturats** procedents de sectors en regressió i reforçar la introducció de programes de formació ocupacional dins l'empresa.
- Actualment hi ha més de 500 persones al Servei d'Ocupació i només unes 40 reben les indemnitzacions d'atur. A curt termini, **mantindrem el subsidi provisional d'atur per a casos socials.** Estudiarem amb detall les formes d'incorporar-los al mercat laboral mitjançant polítiques de reinserció o de treball temporal a l'Administració. A llarg termini, desenvoluparem altres models d'ocupació més sostenibles per al país.
- Desplegarem reglaments, sector per sector, de la Llei d'higiene i seguretat en el treball, per adaptar les formacions a cada tipus de lloc de treball.
- Reformarem el Codi de relacions laborals per afavorir la representació i la negociació col·lectiva en el si de les empreses per tal d'aconseguir l'establiment i la configuració d'interlocutors socials representatius a escala sectorial, nacional i institucional.
- Revisarem la Llei de llibertat sindical perquè els sindicats representatius refrendats per eleccions a delegats de personal a les empreses tinguin un marc d'actuació a les empreses, als sectors i en l'àmbit nacional que els permeti actuar com a agents socials implicats en el desenvolupament i el creixement del teixit empresarial.
- En el marc de la Universitat d'Andorra i amb la participació de les organitzacions representatives de l'empresariat, fomentarem la formació en el desenvolupament del camp de l'organització en els vessants de gestió empresarial operativa i estratègica.

Una política d'immigració àgil i flexible

En un moment de crisi econòmica com l'actual, ens trobem que les quotes aprovades sovint no satisfan les necessitats reals del mercat laboral, que es detecten mancances de qualificació en molts llocs de treball i que el mateix sistema d'aprovació de quotes és molt poc àgil.

Pla d'accions

- Farem una política d'immigració que permeti **cobrir les necessitats del mercat laboral i fomenti la qualificació i la competitivitat laborals.**
- Introduïrem canvis normatius que permetin **l'ajustament de quotes a les necessitats reals,** establint mecanismes que facin el seguiment del consum de les quotes i de l'ús que se'n faci, per adaptar les polítiques d'immigració a la realitat. En aquest sentit, transformarem el sistema de gestió perquè les quotes d'immigració es vinculin a les necessitats de les empreses, i així, si un treballador contractat amb la quota d'una empresa canvia d'empresa, aquesta empresa no perdi la quota i en recuperi el cost durant un termini.
- Implantarem el concepte de **quota permanent, oberta i individualitzada per a les empreses.**

Unes finances públiques sanejades

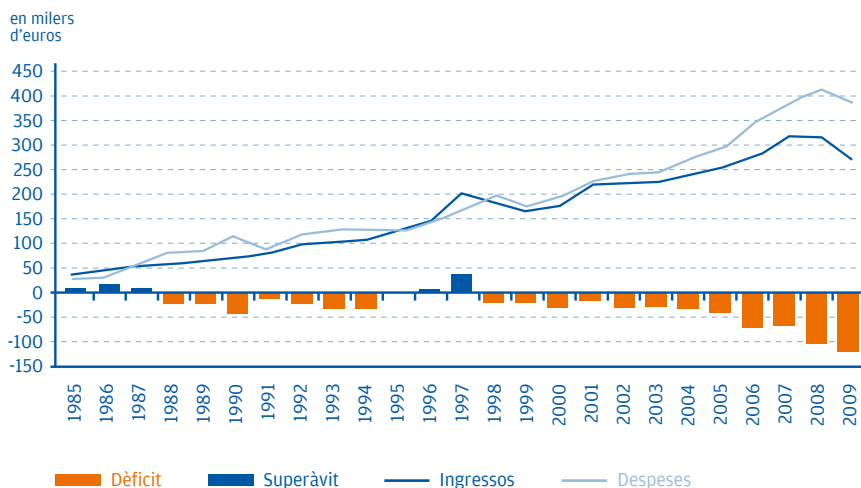
L'Administració pública andorrana (Govern, comuns i parapúbliques) s'ha de regir pels principis següents:

- **el rigor en la gestió**
- **la vocació de servei als ciutadans**
- **l'orientació a l'usuari**

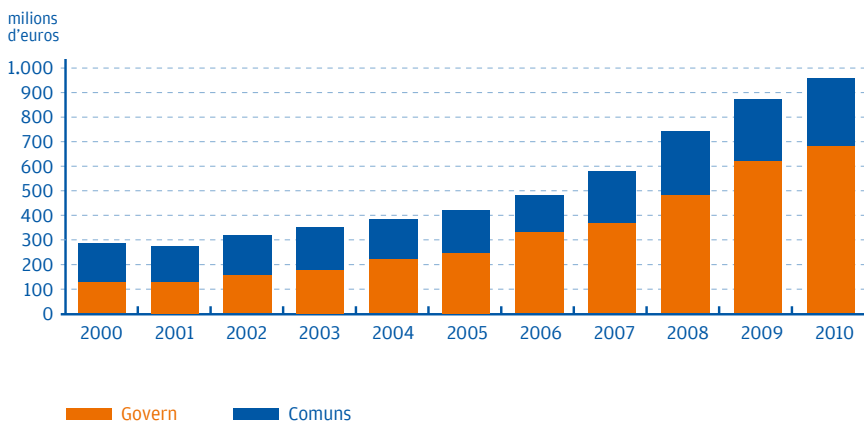
La dimensió del sector i l'evolució del desequilibri de les finances públiques recomana una acció decidida en aquest àmbit, orientat a la sostenibilitat.

Comptes del Govern 1985-2009 (Font: Govern d'Andorra)

Gràfic: endeutament acumulat del Govern i dels comuns

L'objectiu prioritari és assolir l'equilibri pressupostari incidint en el vessant de reducció de la despesa.

Pla d'accions

- **Progressivament tendirem a situar les despeses corrents del Govern entre el 60 % i un màxim del 70 % dels ingressos.**
- **Racionalitzarem la despesa corrent.** Un exemple d'això serà la reducció de lloguers que paga l'Administració per als òrgans independents. Utilitzarem l'edifici del Consell General per allotjar-hi estaments públics, com ara el Tribunal Constitucional, el Raonador del Ciutadà, l'Agència de Protecció de Dades, el Tribunal de Comptes, etc.
- Reduirem els àmbits que cobreix l'Administració pública, especialment els que reben o poden rebre una resposta privada satisfactòria.
- **No farem noves inversions innecessàries i no productives.**
- Incentivarem els gestors públics que redueixin la despesa que controlen.
- **Gestionarem els diners públics amb rigor i transparència.**
- **Diversificarem i optimitzarem el finançament de l'Estat.**
- Garantirem **més equilibri entre fonts de finançament**, gràcies a la diversificació de les figures impositives.
- Simplificarem els tràmits de liquidació dels impostos (menys càrrega per a l'administrat i per a l'Administració).
- Equilibrarem les emissions de deute públic entre curt i llarg termini i diversificarem els prenedors a qui vagin destinades: població local, entitats financeres (Andorra i estranger).

Infraestructures: la justa mesura

La planificació de les inversions en infraestructures ha d'estar estretament lligada a la situació de les finances públiques i a la necessitat objectiva de l'equipament. **Fins que no tinguem encarrilada la recuperació econòmica, implementat el marc fiscal i consolidades les mesures d'ajust i moderació de la despesa pública, no estarem en disposició d'abordar grans obres que no siguin estrictament urgents.** Hem de fer infraestructures necessàries, a la mida del nostre país i que ens ajudin a ser més competitiu.

Pla d'accions

- Actualment hi ha dues grans infraestructures viàries en construcció -túnel dels dos Valires i variant de Sant Julià- que condicionaran molt la capacitat inversora dels propers anys. Les acabarem per **no llençar els diners invertits** i buscarem una fórmula de finançament que no hipotequi altres inversions.
- **Un cop acabades les obres esmentades al punt anterior, juntament amb les obres també en curs a Encamp i a Canillo, donarem per finalitzades a mitjà termini les grans obres a la xarxa viària.** Una xarxa suficient per a les necessitats del país, en la qual només caldrà centrar-se per mantenir-la i fer-hi intervencions de millora.
- L'educació és un àmbit estratègic per al futur del país i **hem d'assegurar unes infraestructures ajustades a les necessitats reals que permetin garantir un ple desenvolupament de l'acció educativa.** Així, un cop substituïdes les instal·lacions provisionals en mòduls prefabricats per noves construccions, revisarem el pla de necessitats existent i l'ajustarem a l'evolució demogràfica dels propers anys.
- Completarem les mesures proposades per a la millora del funcionament de la justícia amb la construcció d'una seu que doni cabuda a tota l'activitat en aquest àmbit. Una infraestructura moderna, funcional i que dignifiqui, des de l'austeritat, un dels pilars del nostre sistema democràtic.
- Assegurarem la canalització del riu Valira a Santa Coloma per protegir les infraestructures que es troben en aquella zona.
- La nostra prioritat és reactivar la nostra economia i anar consolidant un nou model econòmic. Un país competitiu necessita una distribució energètica de primer nivell i uns serveis de telecomunicacions que permetin abordar una economia cada cop més global, deslocalitzada i que opera des de la xarxa. Per això continuarem fent les inversions en la xarxa energètica promogudes des de FEDA i les inversions des d'Andorra Telecom destinades a donar un servei de telecomunicacions de primer nivell.
- La situació de les finances públiques ens obliga a ser imaginatius i rigorosos abans de gastar. **La rehabilitació d'infraestructures existents pot ser una mesura més econòmica que la construcció de noves instal·lacions.** Petites inversions encaminades a millorar l'eficiència energètica poden suposar un gran estalvi.

- Per a cada projecte de nova infraestructura prepararem un pla de gestió on hi hagi una **avaluació ajustada dels seus costos de manteniment i funcionament**. La decisió de tirar endavant o no una inversió ha de preveure els dos vessants.
- La llei de contractació pública s'ha de revisar per facilitar i simplificar les contractacions mancomunades entre administracions públiques i parapúbliques.

Moltes d'aquestes mesures s'han d'aplicar a curt termini per potenciar els pilars actuals de la nostra economia: el turisme, el comerç i el sector financer, així com la construcció i l'agricultura, amb mesures immediates que creïn una dinàmica de generació de confiança.

Una política social solvent, uns serveis públics de qualitat

Educació: diversitat, excel·lència i talent, clau de competitivitat

Sanitat, un model de qualitat i de servei

Una Caixa Andorrana de Seguretat Social sostenible

Agilitar la justícia i enfortir la seguretat ciutadana

Un medi ambient al servei de la qualitat de vida

Un model cultural obert i atractiu

Una societat justa i solidària

L'esport, un actiu de cohesió

Joventut compromesa

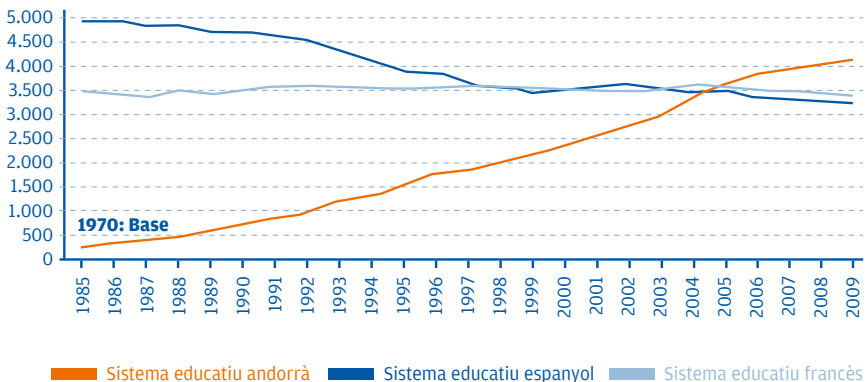
Una política social solvent, uns serveis públics de qualitat

Educació: diversitat, excel·lència i talent, clau de competitivitat

El nostre país té el privilegi de disposar de tres sistemes d'ensenyament. És un element diferenciador que s'ha de mantenir i potenciar. El sistema educatiu ha de servir per garantir la igualtat d'oportunitats. La societat del segle XXI està canviant i cal que l'educació integri aquests nous canvis i asseguri la inclusió de tot l'alumnat independentment de les seves condicions físiques, intel·lectuals, socials, lingüístiques, ètniques o culturals. En definitiva, s'ha de garantir el ple desenvolupament de la persona com a membre actiu de la nostra societat.

L'educació ha d'estar adaptada al món laboral, tant pel que fa a la formació universitària com a la formació professional. Els estudiants han de tenir una formació de primer nivell per estar preparats en un món més globalitzat i competitiu.

La família, com a primera instància educativa, ha d'exercir el paper actiu que li correspon. L'escola, com a instància coresponsable de l'educació, ha de vetllar per l'establiment dels mecanismes necessaris per assolir conjuntament i amb èxit el procés formatiu dels nostres infants i joves.

Pla d'accions

- Mantindrem i potenciarem la pluralitat de la nostra realitat educativa, i establirem, encara més, una estreta col·laboració entre els sistemes educatius i també amb els països que els representen.
- Treballarem amb els Estats veïns per renegociar els convenis d'educació per tal de garantir a llarg termini la seva participació, com a sistemes públics, en la nostra estructura educativa.
- Treballarem per continuar gaudint de la lliure elecció del sistema educatiu per part de la família, i vetllarem per assolir la màxima concordança entre el projecte educatiu familiar i l'escolar.
- Promourem una nova manera d'actuar des del Ministeri d'Educació, posant èmfasi en una gestió acurada, transparent i eficaç. Proposem una política comunicativa més oberta i dialogant que prioritzi la informació i la relació entre l'Administració, els centres educatius i les famílies.
- Facilitarem la relació de l'escola i els alumnes amb entitats esportives, culturals i socials com a factor d'enriquiment del procés educatiu.
- Promourem l'ús social de les instal·lacions educatives i optimitzarem la utilització d'espais que estan desocupats fora de l'horari escolar per aconseguir una escola oberta i de proximitat.
- Establirem plans de formació del professorat, inicial i continuada, que afavoreixin un desplegament coherent de la carrera professional i una millora permanent de la tasca docent.
- Millorarem la coordinació dels professionals educatius, socials i de l'àmbit de la salut, per tal de potenciar l'atenció i la detecció precoç dels trastorns d'aprenentatge i poder garantir un millor procés educatiu; crearem una diversificació curricular adequada, amb programes de reforç i acompanyament.
- Cercarem més implicació de les famílies proporcionant una formació permanent i contínua adreçada especialment a elles.
- Vetllarem perquè el centre escolar i el seu entorn siguin espais lliures de drogues perquè apostem per un desenvolupament saludable de la persona. Continuarem desenvolupant i aplicant el Pla nacional contra les drogues.
- Adequarem el marc normatiu en l'àmbit de l'educació a les exigències derivades de l'espai educatiu europeu.

Sistema educatiu andorrà

- Elaborarem estudis per obtenir els indicadors necessaris que puguin descriure i situar el nostre sistema educatiu en paràmetres internacionals.
- Donarem continuïtat als plans i als projectes estratègics de reforma del sistema educatiu andorrà iniciats amb l'objectiu de **millorar i garantir la qualitat de l'ensenyament** i optimitzar-ne els recursos.
- Desenvoluparem el plantejament lingüístic de l'Escola Andorrana en la línia d'assegurar un ensenyament integrat de les llengües per assolir bons nivells de català, anglès, francès i castellà. També valorarem la introducció d'altres llengües en el nostre sistema educatiu.
- Ampliarem i diversificarem les matèries dels darrers cursos de la Segona Ensenyança per garantir que tots els nostres alumnes obtinguin una titulació acadèmica i un desenvolupament millor de les seves competències professionals. Caldrà oferir **itineraris educatius diferenciats per facilitar als alumnes que es volen encaminar cap al sector professional un bon accés al món laboral.**
- Redistribuirem la càrrega lectiva al Batxillerat de les assignatures de modalitat i optatives, per garantir als nostres estudiants una bona preparació acadèmica i unes bones condicions d'accés a la universitat.
- Promourem l'aplicació de les **tecnologies de la informació i de la comunicació com a eines de treball bàsiques,** tant per a l'alumnat com per al professorat.
- Apostarem per la **cultura de l'esforç tot promovent l'esperit emprenedor i crític del nostre alumnat,** sota criteris de foment de la convivència, el comportament cívic i el respecte social.

Formació professional

- **Reforçarem la Formació Professional i propiciarem una millor coordinació formació / treball,** conjuntament amb els agents socials, com a bona mesura d'inserció laboral per als nostres joves.
- **Crearem i desplegarem noves formacions orientades a les necessitats i a la realitat del nostre país,** tenint en compte la demanda actual i futura del mercat laboral andorrà.
- Reforçarem un sistema integrat d'informació, orientació professional i mercat laboral.

- Crearem un examen similar a la POB, en l'àmbit de la Formació Professional, per consolidar i homologar el batxillerat professional.

Ensenyament superior

- Crearem un règim en la branca malaltia de la CASS per donar cobertura als estudiants majors de 25 anys, una "CASS Universitària" amb tarifes reduïdes.
- Potenciarem l'accés als programes educatius europeus.
- Vetllarem perquè les formacions de la UdA siguin dinàmiques i responguin a les necessitats dels professionals del país i al foment de la formació continuada.
- Potenciarem els estudis superiors no presencials.
- Facilitarem l'entrada de noves universitats privades.

Recerca

- Definirem unes línies estratègiques de recerca per a Andorra en funció de tres criteris: interès per Andorra, interès econòmic i estructura necessària.
- Promourem la coordinació entre la Universitat d'Andorra, l'Institut d'Estudis Andorrans i els altres organismes del país que realitzin tasques de recerca per optimitzar-ne els recursos.
- Crearem mecanismes perquè investigadors andorrans consolidats a l'exterior puguin col·laborar en projectes de recerca d'interès per a Andorra.
- Estudiarem la manera de fer que grups de recerca d'Andorra puguin participar de ple dret en projectes de recerca europeus.
- Potenciarem la implantació al país d'empreses i institucions relacionades amb el sector de la recerca.

Sanitat, un model de qualitat i de servei

Al llarg dels anys, el sistema sanitari andorrà ha generat confiança entre la població per les seves característiques que garanteixen la lliure relació entre el ciutadà i els prestadors de servei, dins i fora del país, i la gran oferta assistencial que proporciona.

Durant els darrers quinze anys, s'han detectat diverses distorsions en el funcionament del nostre sistema sanitari i s'ha constatat la ineficàcia de determinades normes legislatives per regular-lo i controlar-lo. Alguns dels aspectes més evidents són:

- Heterogeneïtat i manca de planificació en l'oferta de serveis.
- Variabilitat en la qualitat i manca de continuïtat assistencial.
- Saturació dels serveis especialitzats i banalització de l'atenció especialitzada.
- Inflació d'indicacions de proves complementàries.
- Manca de coordinació entre els prestadors assistencials.

És imperatiu **optimitzar i racionalitzar el funcionament del sistema sanitari per mantenir les seves característiques principals i garantir els estàndards de qualitat assolits amb un cost econòmic just i assumible**. En conseqüència, és necessari revisar les normes rectores que regulen l'assistència, l'exercici professional i el finançament de la sanitat andorrana.

Augmentarem l'eficiència de la gestió de les prestacions sanitàries per obtenir uns resultats millors optimitzant els recursos emprats. No volem retallar ni les prestacions necessàries ni reduir-ne la qualitat, i volem prestar una atenció especial als col·lectius més vulnerables.

L'atenció primària ha de ser l'entrada preferent al sistema, i per això facilitarem l'accés al metge de capçalera i desenvoluparem el potencial dels centres de salut. Volem aconseguir un accés àgil i ràpid a l'atenció primària.

Pla d'accions

Regularem específicament l'exercici de les professions sanitàries, amb l'articulació de la regulació de totes les formes d'exercici possibles al país en una normativa unitària:

- Regulació de les diverses formes d'exercici i normatives específiques per a cada una.
- Creació d'una carrera professional sobre la base de criteris de formació i experiència assistencial.

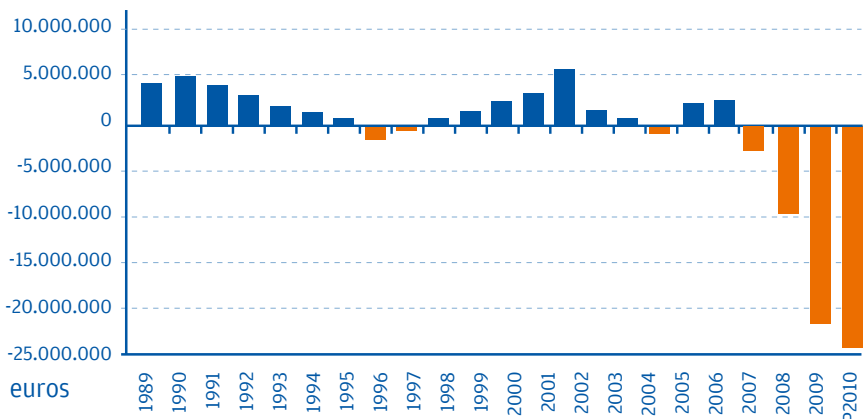
- Desenvolupament de la **figura del metge de capçalera referent**.
- Definició de l'accés a l'atenció especialitzada.
- Reglamentació sobre els registres sanitaris (història clínica), l'intercanvi d'informació assistencial i la prescripció de tractaments continuats.
- Reestructurarem determinats serveis del Ministeri de Salut perquè permetin fer una avaluació del funcionament del sistema sanitari basada en criteris d'equitat, eficiència i qualitat assistencial, amb la finalitat de recomanar les actuacions necessàries per **mantenir les característiques que defineixen el sistema i garantir-ne la viabilitat a llarg termini**. Actualitzarem el Pla Estratègic de Salut.
- Redefinirem el SAAS, l'estructurarem en funció de les necessitats de la població, definirem i planificarem la cartera de serveis que Andorra necessita, el seu cost i la seva implantació (atenció primària, atenció especialitzada, atenció urgent, de proximitat, continuada i crònica). **Modificarem l'organigrama del SAAS per reduir els càrrecs directius i els comandaments intermedis**. Replantejarem les funcions dels centres de salut, en el context de les xarxes ja creades i de la figura del metge referent, per preveure la possibilitat de descongestionar certs serveis hospitalaris.
- Potenciarem l'atenció domiciliària més ben coordinada amb els comuns que ja estan fent aquesta tasca; crearem un servei integral que englobi i coordini totes les branques professionals de la salut que hagin d'interactuar amb el pacient, per facilitar que els usuaris puguin romandre al domicili i evitar ingressos innecessaris.
- Establirem una normativa que reguli els drets dels pacients i la bioètica.
- Establirem **programes de prevenció escolars per detectar sobrepès i trastorns de la conducta alimentària** com l'anorèxia i la bulímia, els quals abastaran tres àmbits fonamentals: els pares, els mestres i professors i els alumnes.
- Potenciarem les conductes saludables i de prevenció de les malalties, especialment en el cas de les malalties cardíaques, del càncer i malalties característiques en la població envellida.
- Fomentarem la cultura del manteniment de la salut a través de l'activitat física i mental i de l'alimentació per mitjà de programes adaptats als grups de població.
- Recuperarem la iniciativa legislativa referida als **espais sense fum**.

- Estudiarem la possibilitat de crear un **sistema de transport sanitari coordinat per a malalts que han de desplaçar-se a centres externs al país**, com és el cas dels qui han de rebre tractament de radioteràpia, i oferirem facilitats d'allotjament als familiars que han d'acompanyar els malalts desplaçats, especialment en el cas dels nens.
- Obrirem la inversió estrangera en les àrees de la medicina del benestar i de l'estètica i en relació amb projectes innovadors en àmbits com la biotecnologia; desenvoluparem la normativa adequada per garantir les exigències de seguretat i qualitat.
- Fomentarem la utilització del Servei Regulador (116) com a mecanisme d'orientació dels pacients en cas de malaltia urgent.

Una Caixa Andorrana de Seguretat Social sostenible

La CASS és el pilar en què se sustenta el principi d'accés universal a la sanitat i on s'assegura una vellesa digna per a tothom. És, doncs, una peça clau del nostre model de benestar i n'hem de garantir la sostenibilitat. Amagar el cap sota l'ala davant dels evidents problemes que té només diferirà i agreujarà els problemes futurs. Cal dir-ho: la branca general tindrà problemes de finançament a molt curt termini i la branca de jubilació els tindrà a mitjà o a llarg termini, en funció, entre altres, de l'evolució econòmica i demogràfica del país.

Gràfic: Dèficit de la branca malaltia de la CASS (Font: CASS)

Enfocarem la nostra acció en dues vies. D'una banda, en la gestió acurada de la despesa dins del marc de l'actual reglamentació, i de l'altra, en la revisió de la llei de la CASS per adaptar-la a la realitat del país. Per fer-ho, traslladarem a tots els actors del sistema la realitat, de manera transparent i franca, i buscarem la complicitat dels professionals del sistema sanitari per redreçar la situació.

Pla d'accions

Branca general

La viabilitat de la branca general depèn d'una gestió acurada de la despesa i de la redefinició d'algunes prestacions. Aplicarem mesures concretes, com ara:

- El tiquet moderador i el copagament són eines que tenim i que s'han anat desvirtuant, perquè s'ha banalitzat el cost dels serveis. Crearem mecanismes perquè els assegurats siguin conscients del cost del servei.
- Controlarem de manera estricta les baixes laborals i les pensions d'invalidesa amb criteris de justícia i ètica.
- Fomentarem de manera decidida l'ús dels medicaments genèrics.
- Evitarem la realització de proves i actes duplicats.
- Actualitzarem la nomenclatura i els reglaments d'aplicació per racionalitzar els preus i introduir i fomentar noves tècniques mèdiques aparegudes amb posterioritat a l'any 1993 (darrera revisió de la nomenclatura).
- Desenvoluparem un pla contra el frau i els abusos en el sistema, tot establint mesures en favor de la majoria de cotitzants i prestadors que en fan un ús correcte.
- Estudiarem la viabilitat d'introduir un nivell de cobertura per a malalties que cada vegada tenen més incidència, com ara la celiàquia, l'atòpia, les deficiències sensorials i les anomenades malalties "rars", entre d'altres.

Branca de jubilació

El model actual està concebut a partir d'unes premisses que no s'adapten a la realitat, ni pel que fa a l'esperança de vida i ni pel que fa al nivell d'activitat

del país. Hem d'abordar amb valentia i des del diàleg amb tots els agents socials una reforma de les pensions. **Preservarem els drets adquirits fins ara i, ahora, garantirem la viabilitat futura del sistema** adoptant algunes modificacions:

- Introduïrem de manera progressiva l'esperança de vida real en el càlcul de les pensions de jubilació.
- Equipararem als criteris europeus les condicions d'accés a les pensions de vellesa i d'invalidesa.
- Fomentarem els plans de jubilació d'empresa i personals privats com a complement a les prestacions de jubilació públiques.

Paral·lelament, abordarem aspectes puntuals que no han quedat resolts amb la darrera modificació legislativa o que estan pendents de desenvolupar:

- Crearem un règim en la branca malaltia de la CASS per donar cobertura als estudiants majors de 25 anys, una "CASS Universitària" amb tarifes reduïdes.
- Revisarem les **cotitzacions dels treballadors per compte propi**. L'actual sistema pot perjudicar aquest col·lectiu, és un fre per a molts emprenedors i equipara treballadors per compte propi de realitats molt diferents.
- Seguirem les accions encaminades a facilitar l'accés al sistema d'atenció a l'usuari de la CASS, simplificant els tràmits i coordinant-los amb els serveis del SAAS i el Ministeri, tot aprofitant adequadament l'ús de les noves tecnologies.
- Completarem el desenvolupament reglamentari pendent i fixat a la Llei.

Agilitar la justícia i enfortir la seguretat ciutadana

L'exercici de la ciutadania democràtica només és factible si tothom té la possibilitat d'accedir a una administració de justícia imparcial, ràpida i eficaç. Entenem que la justícia ha de resoldre els conflictes de manera equitativa i correcta i en un temps raonable. Adequarem l'organització de l'administració de justícia als nous requeriments de la societat andorrana i d'una administració

moderna i eficient procurant-li els instruments i els recursos necessaris. Potenciarem el rol del Consell Superior de la Justícia en el seguiment i el control del funcionament dels tribunals i en relació amb el coneixement real de les mancances i les necessitats i en l'adopció de les mesures adequades. El model andorrà de justícia ha de passar per l'establiment d'un **diàleg permanent amb els professionals que hi treballen** dia a dia, per tal que puguin complir la seva tasca amb els recursos i les condicions suficients.

D'altra banda, mantindrem i enfortirem l'**elevat nivell de seguretat ciutadana** de què gaudim i desenvoluparem mecanismes eficaços en tot allò relatiu a la lluita i la prevenció contra el delictes. Finalment, treballarem per desenvolupar els valors del civisme.

Pla d'accions

- Col·laborarem amb el Consell Superior de la Justícia per establir mecanismes de coordinació entre les seccions de la justícia per tal d'afavorir criteris d'uniformitat de procediment i resolucions.
- Afavorirem la **promoció de la carrera judicial**, per garantir la possibilitat de projecció professional i cercar la permanència de membres a la judicatura.
- Impulsarem la promulgació d'un codi de procediment civil i d'altres iniciatives legislatives que tendeixin a establir una regulació clara de les nostres principals institucions de dret privat.
- Treballarem per la implantació de nous mitjans tècnics i tecnològics en les estructures organitzatives judicials.
- Potenciarem el postgrau de dret andorrà, que ha esdevingut eina molt important en la formació dels nostres juristes.
- Dotarem l'administració de justícia dels mitjans necessaris per incrementar la seva eficiència i **assegurar l'eficàcia i la celeritat en els processos i les resolucions**.
- Treballarem per poder fer efectives, en un termini raonable, les execucions judicials per no desvirtuar en el moment decisiu la resolució judicial. Instaurarem la figura del saig, professional liberal privat que s'encarrega de les execucions de títols privats.

- Proposarem una reforma del Codi de l'Administració per afavorir la creació d'un **sistema més garantista** de recursos davant les administracions. També treballarem per passar gradualment del silenci administratiu negatiu a positiu.
- Impulsarem una llei d'arbitratge.
- Per lluitar contra la violència domèstica, introduïrem accions administratives, legislatives i governamentals per oferir a les víctimes un marc més segur que les empari, les ajudi a superar les seqüeles i els garanteixi una prevenció adequada.
- **Mantindrem l'alt nivell de seguretat ciutadana, un dels valors més apreciats pels nostres visitants i per tots els que vivim a Andorra.**
- Treballarem per afavorir la detecció, l'avaluació i la correcció de determinades conductes que puguin esdevenir activitats delictives, i treballarem estretament amb les entitats i les organitzacions socials de tot el Principat.
- Considerarem la possibilitat d'instal·lar alcoholímetres en tots els locals d'oci nocturn.
- Fomentarem l'educació viària, especialment en els cicles educatius obligatoris, amb l'objectiu de fomentar els valors del civisme, del respecte a les normes i de coneixement de les causes que provoquen els accidents.
- Posarem en marxa accions de sensibilització, a través de les escoles, els mitjans de comunicació i Internet per anar impregnant el sentiment d'igualtat entre homes, dones, joves i grans en el desenvolupament de qualsevol feina i en qualsevol sector.

Un medi ambient al servei de la qualitat de vida

Andorra és un país amb un entorn natural ric i divers en espècies i paisatges que mereixen ser-hi i que volem preservar. Aquest patrimoni el volem gaudir tots els que vivim al país, el volem posar a la disposició de tots els que ens visiten i el volem transmetre a les generacions futures en les millors condicions.

La realitat paisatgística del país, tant en entorns rurals com en entorns urbans, no constitueix un actiu en termes d'atractiu turístic. A banda d'un urbanisme caòtic i d'unes infraestructures públiques i privades de fort impacte visual, la realitat de centenars de situacions molt millorables des del punt de vista

estètic és indiscutible. Per això la necessitat d'un **Pla nacional d'embelliment de tot el territori en col·laboració amb els comuns.**

D'altra banda, el nostre entorn (la qualitat de l'aigua, la qualitat de l'aire, el soroll...) té una influència directa sobre la salut de les persones i, particularment, de les més fràgils, com els infants i la gent gran. L'Estat ha de vetllar per assegurar un entorn saludable.

No podem posposar més la necessitat d'un nou model energètic i hem de buscar el consens i la implicació de tots els agents per potenciar la producció nacional, la diversificació de les fonts d'energia, tot treballant per incentivar l'estalvi de consum.

La inversió en infraestructures destinades a produir energia al país ha d'activar l'economia i crear nous llocs de treball.

Actualment, la dependència energètica de l'exterior és gairebé total: un 96% de l'energia demandada s'importa. La dependència del petroli és d'un 77%. El model actual no és sostenible ni pot respondre als objectius que s'estan fixant a escala internacional per lluitar contra el canvi climàtic i disminuir la dependència del petroli.

Pla d'accions

Energies alternatives

- Prioritzarem les **energies alternatives** per evitar la dependència de l'energia fòssil. Afavorirem la col·laboració pública i privada en aquest sector.
- **Augmentarem la producció energètica nacional** amb cogeneració, és a dir, la producció conjunta d'electricitat i de calor i amb energies renovables, posant en marxa sense més dilacions les infraestructures necessàries.

Mesures de reducció de consum energètic, de sostenibilitat i de qualitat de vida

- Impulsarem mesures verdes dirigides als particulars i a les empreses, amb tarifes incentivades per hàbits de consum responsable (estalvi energètic) i penalitzarem l'emissió de gasos d'efecte hivernacle i el malbaratament energètic. **Volem bonificar les bones pràctiques ambientals i penalitzar les pràctiques negatives.**
- Posarem en marxa les mesures per disminuir la intensitat energètica, concepte que mesura l'eficiència energètica d'un país, mitjançant la sensibilització i el desenvolupament de la normativa necessària.
- Continuarem les auditories energètiques als edificis públics i realitzarem les obres necessàries per millorar-ne l'eficiència, per assegurar un paper exemplificador per part de les administracions públiques.
- Impulsarem l'eficiència energètica dels edificis existents i **crearem l'etiqueta energètica amb l'objectiu d'informar el consumidor sobre el consum dels edificis** i incentivar la compra d'habitatges eficients.
- Promourem l'ús de vehicles eficients tant a la xarxa de transport públic com al parc mòbil del país, començant pel parc mòbil del Govern.
- Per fomentar l'ús del transport públic i així reduir contaminació, estudiarem ajustar les tarifes sobre alguns recorreguts.
- Promourem l'educació dels ciutadans i particularment de la joventut en els **hàbits del consum responsable i de la sostenibilitat.**
- Reduirem els processos de contaminació que afecten la salut de la ciutadania i, especialment, lluitarem contra el soroll i els contaminants atmosfèrics relacionats amb la mobilitat i la calefacció.

Entorn i paisatge

- Promourem una llei d'impacte ambiental adaptada a la realitat del país que unifiqui tota la normativa vigent en aquest àmbit.
- Impulsarem una llei marc que reguli els espais naturals protegits.
- Protegirem **el paisatge com a factor d'identitat i actiu econòmic, turístic i cultural,** per preservar l'activitat tradicional i redreçar els processos de degradació dels espais oberts que deterioren els valors paisatgístics.

- Farem un Pla nacional d'embelliment del territori, en col·laboració amb els comuns. Aquest pla hauria d'aconseguir **pal·liar situacions de degradació que transmeten una sensació de deixadesa,** de brutícia i que, en definitiva, minven la percepció paisatgística, rural i urbana que residents i visitants tenim d'Andorra, i que resulten incompatibles amb elevar la qualitat com a destinació turística que pretenem.

Coordinació i regulació

- Assegurarem l'estructura administrativa necessària per desenvolupar la política energètica del Govern, sense crear nova despesa, sinó mitjançant mobilitat interna del personal.
- Simplificarem la normativa en l'àmbit de la gestió dels residus.
- Modificarem la normativa de construcció per **facilitar les intervencions necessàries que millorin l'eficiència energètica** dels edificis i la implantació de les energies renovables.
- Continuarem la Taula d'energia, com també els treballs que s'hi han iniciat, amb un tarannà de diàleg i de debat de totes les propostes.

Un model cultural obert i atractiu

El model cultural andorrà ha de ser obert i atractiu. Respectuós i **promotor de la nostra tradició i obert a la complexitat i la pluralitat de la societat actual.** Creiem en la potenciació de la creativitat artística com a reflex d'una societat moderna. La política cultural ha de ser una eina al servei de la cohesió social amb accions valentes en **la promoció de la nostra llengua** i el respecte a les manifestacions culturals de diferents col·lectius residents. La cultura ha de ser, també, un complement a l'oferta turística d'Andorra.

El llegat cultural andorrà, la producció artística i la programació cultural han de ser un eix transversal en les polítiques turístiques, d'urbanisme i de medi ambient.

Pla d'accions

- Seguirem aplicant la Llei del patrimoni cultural amb la determinació dels entorns de protecció dels monuments i dels béns d'interès cultural, per garantir-ne la **protecció i la revaloració** per a les generacions futures. Ho farem amb criteris urbanístics coherents i amb sentit comú.
- Ens ocuparem del vessant paisatgístic de la cultura promovent el **pla de gestió de la Vall del Madriu-Perafita-Claror en el marc de la declaració de la UNESCO**, per tal de presentar-la com un punt d'interès turístic i cultural de primer ordre.
- Promocionarem la nostra llengua. Potenciarem accions en favor de l'ús del català en l'àmbit laboral. Promourem iniciatives per incentivar la lectura.
- Afavorirem l'ús del català en les noves tecnologies.
- Assegurarem una bona conservació, la gestió i l'accés al patrimoni documental.
- Encaminarem les accions culturals a promoure els artistes nacionals, tant en l'àmbit local com en l'internacional. Amb la col·laboració dels comuns i la participació de RTVA, durem a terme activitats per donar visibilitat als artistes locals i a la seva producció.
- Continuarem donant suport a l'ONCA i a la Jove ONCA en el seu paper de divulgació de la música i la promoció d'Andorra.
- Recuperarem aspectes de cultura antiga i tradicional andorrana avui oblidats.
- El jaciment medieval de la Margineda haurà de tenir un paper en la promoció turística i cultural del país, pel seu interès cultural i històric notori.
- Molts ciutadans conserven obres d'art i peces del patrimoni andorrà de gran valor i interès. Els proposarem d'exposar les seves peces en exposicions temporals.
- Molts programes culturals, exposicions i produccions són una realitat gràcies al suport i al patrociniament privat. Crearem una taula de reflexió per seguir incentivant la col·laboració privada en la promoció cultural.

La riquesa del patrimoni històric d'Andorra, la producció cultural i artística i la programació d'esdeveniments culturals han de **ser un atractiu més de l'oferta turística.**

- Els departaments de **cultura i turisme treballaran coordinadament** per garantir la promoció del turisme cultural.

- Ampliarem i adaptarem els horaris dels museus per afavorir l'increment de visites.
- Promourem una **agenda conjunta** entre totes les administracions -Govern i comuns- i l'oferta privada, no només de dates, sinó també de programació.
- Crearem itineraris culturals.
- Entre les accions per desenvolupar per promocionar els punts d'interès d'Andorra i els seus monuments es fomentarà l'ús de les noves tecnologies, inclosa una geolocalització a cadascun d'aquests punts amb un codi de barres de manera que des de l'aparell de telèfon mòbil es pugui recuperar la descripció i la informació sobre aquest punt.
- Inclourem en la promoció d'Andorra a l'estranger l'oferta cultural, amb especial atenció al patrimoni romànic i als cicles internacionals com el Festival de Música i Dansa del Comú d'Andorra la Vella o els Festivals d'Ordino.

Una societat justa i solidària

Viure en una societat justa, sense discriminacions, sense pobresa, igualitària i integradora és l'objectiu que els Demòcrates per Andorra ens hem fixat. Serem **sensibles amb els col·lectius més vulnerables,** com ara els infants o la gent gran, o els qui requereixen d'una atenció especialitzada, ja sigui per la seva precarietat econòmica, pel fet de patir violència de gènere, o perquè es tracti de persones discapacitades.

Principis generals:

- Elaborarem la llei d'atenció social per **regular globalment l'accés als serveis i les prestacions socials,** tot assumint el principi de la responsabilitat dels poders públics en relació amb les mancances socials que puguin patir els col·lectius més vulnerables.
- Impulsarem i potenciarem **programes per millorar els estils de vida saludable** i prioritzarem les accions dirigides a la detecció precoç de les situacions de risc, a la identificació ràpida dels trastorns del desenvolupament, i a l'atenció acurada dels col·lectius més desafavorits.

- Promourem l'atenció a les persones en el marc de la seva comunitat, per oferir i impulsar **serveis i actuacions des de la proximitat**, tant pel que fa al tracte personalitzat i proper com en relació amb el lloc d'atenció.
- Orientarem els serveis, les actuacions i les prestacions de cara a la promoció de les iniciatives cíviqes que potenciïn la plena autonomia de les persones i les seves famílies.
- Per facilitar la informació al ciutadà, establim un catàleg simplificat que reculli i sistematitzi tots els serveis socials adreçats a tots els col·lectius, els procediments per accedir-hi i els criteris d'accés a les prestacions d'atenció social.
- Estructurarem un **banc d'ajudes tècniques**, amb la col·laboració de la CASS i del sistema de salut, per optimitzar recursos materials i econòmics, com per exemple l'accés a cadires de rodes, llits adaptats o grues domiciliàries, entre d'altres.
- Continuarem fomentant cursos de capacitació amb iniciatives privades per formar cuidadors i cuidadores i impulsarem grups d'ajuda mútua per tal de donar suports materials i emocionals que alleugerin la situació de les persones afectades i dels seus familiars.

Pla d'accions

Gent gran

- **Incrementarem els serveis d'atenció domiciliària socio sanitària i ampliarem altres serveis**, com la creació de més places de respir per donar suport a les famílies i l'obertura de més places residencials al Centre Sociosanitari el Cedre.
- Promourem actuacions per **afavorir hàbits de vida saludable i l'envelliment actiu**.

Gènere

- Implantarem mesures per **evitar discriminacions de gènere en l'àmbit laboral** i en favor de la igualtat d'oportunitats.
- Seguirem **potenciant i reforçant l'equip d'atenció a la violència de gènere**.
- Potenciarem i formarem les famílies d'acollida i reforçarem els establiments d'acolliment temporal.

- Promourem l'atenció individualitzada i personalitzada i agilitarem la resposta a les demandes d'ajuts.

Infància i família

- Impulsarem les polítiques de conciliació de la vida familiar i laboral en col·laboració amb el sector empresarial i amb els agents socials implicats.
- Promourem la intervenció al domicili de personal tècnic en nuclis familiars en situació de risc.
- Agilitarem els protocols d'actuació per donar resposta a les demandes amb caràcter d'urgència.
- Continuarem impulsant les mesures de protecció de la infància, amb un èmfasi especial a agilitar els tràmits de l'adopció i l'acompanyament a les famílies d'acolliment.
- Ampliarem el centre d'acolliment d'infants.
- Seguirem impulsant les guardes en domicili.

Atenció a la dependència

- Crearem i reforçarem els recursos socio-sanitaris necessaris per donar resposta a les persones en situació de dependència derivada de l'edat, malaltia o discapacitat i que necessitin d'ajudes importants per realitzar les activitats bàsiques de la vida diària.
- Potenciarem els recursos que facin possible l'autonomia i el manteniment de les persones en el seu entorn habitual. Per a les persones que no disposin d'aquest grau d'autonomia potenciarem els recursos assistencials i residencials:

Serveis de teleassistència.

Atenció domiciliària.

Menjadors socials comunitaris.

Centres de dia.

Serveis de respir per donar suport als familiars i als malalts afectats.

Habitatges tutelats.

Residències adaptades.

- Actualitzarem el llindar econòmic de precarietat (LEP).

Discapacitat

- Garantirem el compliment efectiu dels drets de les persones amb discapacitat i promourem la millora de la seva qualitat de vida i la lluita per eliminar les barreres socials.
- Reforçarem el programa Integra d'integració dels menors amb discapacitats a les activitats extraescolars i d'oci.
- Potenciarem els serveis d'estimulació i detecció precoç, per detectar i aplicar els tractaments més adequats, amb l'objectiu de prevenir possibles discapacitats i atenuar o corregir les conseqüències dels dèficits.
- Garantirem la consolidació real i efectiva d'un sistema educatiu inclusiu.

Voluntariat

- Promourem el reconeixement de la figura del voluntari com a element bàsic d'actuació de la societat civil en l'àmbit social.
- Desenvoluparem la Llei del voluntariat d'Andorra.

Habitatge

- Mantindrem les ajudes d'habitatge als col·lectius més necessitats, com ara les famílies amb rendes més baixes, els joves que necessiten un suport per emancipar-se i als quals les seves famílies no poden ajudar, i per atendre també les necessitats derivades de les noves realitats socials, com les famílies monoparentals i les que provenen de ruptures de parelles amb un habitatge compartit.

L'esport, un actiu de cohesió

Hem d'entendre l'esport en tota la seva dimensió i no únicament com una activitat lúdica o de competició. L'esport té diferents vessants que han de ser potenciats i que justifiquen la participació i el suport dels poders públics. El vessant educatiu, per reforçar valors cada cop més diluïts: esperit de sacrifici, perseverança, treball en equip, respecte, competitivitat i gestió de l'èxit i el fracàs. El vessant integrador, ja que cal tenir present que en un país on tenim un alt nivell d'immigració l'esport ha facilitat i accelerat que moltes persones, ja fos com a esportistes o com a directius, sentissin Andorra com si fos casa seva. La necessària conscienciació social en tot allò relatiu a la importància de l'activitat física i els bons hàbits alimentaris. La importància de la promoció turística que es vehicula a través d'esdeveniments internacionals organitzats a Andorra o de la participació dels nostres esportistes, els clubs i les seleccions en competicions internacionals. La nostra acció de govern donarà resposta a totes aquestes dimensions de l'esport, i ho farà en estreta col·laboració amb els dirigents de les entitats i les federacions, un col·lectiu que ha d'estar recolzat i valorat per la seva tasca.

Pla d'accions

- L'esport de base ha de ser el pilar de la política esportiva. Cal facilitar la pràctica de l'esport a tothom i assegurar l'accés a l'esport als més joves, en coordinació amb l'esport escolar i amb la col·laboració, evitant duplicitats, de clubs i federacions.
- Cal també mantenir i regular els criteris de subvenció pública, tot diferenciant clarament dos trams de subvenció; d'una banda, el destinat a l'esport de promoció i de base, i de l'altra, el destinat a l'esport de competició per a adults i l'esport professional. El nombre de practicants, entrenadors titulats, la implantació social i la capacitat de generar recursos són alguns factors que s'han de ponderar en l'atorgament de subvencions.
- Mantindrem i clarificarem el Pla de beques a esportistes.

- Amb la implantació del nou marc fiscal generarem avantatges per motivar el patrocini privat a les entitats esportives.
- La col·laboració econòmica i organitzativa en esdeveniments esportius internacionals ha de figurar al marge de les subvencions corrents a cada esport. Els ajuts en aquest cas s'han de regir per criteris quantificables com: impacte mediàtic, nombre de visitants directament lligats a l'esdeveniment i coherència amb els objectius de posicionament turístic.
- En connexió amb el punt anterior promourem els estatges i els campionats internacionals que aportin notorietat i promoció al país. Centrarem especialment els recursos en els esdeveniments que ajudin a posicionar Andorra com una destinació de muntanya de primer nivell.
- Treballarem per consolidar Andorra en el calendari de la Copa del món d'esquí i com a etapa recurrent del Tour de França.
- Ajudarem a potenciar Andorra com a centre per a campus i estatges esportius. Garantirem el bon funcionament del centre d'alt rendiment que s'està construint a Ordino.
- Potenciarem la formació esportiva a través de l'EFPEM. Aquesta no només és una bona sortida professional per a moltes persones, sinó que ha de ser també una garantia que els entrenadors i els educadors vinculats a l'esport estan preparats tècnicament i pedagògicament.
- Treballarem, en col·laboració amb els comuns, per afavorir la coordinació de les instal·lacions esportives per aconseguir optimitzar-ne l'ús i el rendiment, i per definir un mapa nacional d'infraestructures que ens permeti planificar a llarg termini les necessitats.
- En l'àmbit de l'esport professional s'estudiaran fórmules per dotar de personalitat jurídica els clubs de manera que se'n faciliti la viabilitat econòmica.

Joventut compromesa

En l'àmbit de la joventut hem de defugir d'una vegada els tòpics i centrar-nos en els aspectes cabdals que permetin un trànsit a la vida adulta amb plenitud d'oportunitats. L'accés a la formació, l'ingrés a la vida laboral sense precarietat, la igualtat d'oportunitats per treballar fora d'Andorra amb els joves del nostre entorn, les possibilitats d'emancipació, el fet de disposar d'un habitatge o de gaudir d'ajudes per crear empreses són algunes de les respostes que hem de donar al jovent, i que queden reflectides al llarg del programa.

La UNICEF, en l'informe mundial de la infància 2011, insisteix que és imprescindible invertir en l'adolescència mitjançant polítiques transversals que permetin la lluita contra les discriminacions per raó de gènere i contra l'abandonament dels estudis, així com facilitar l'entrada al món laboral i adult en les millors condicions.

Les polítiques de protecció del col·lectiu jove s'han de mantenir i enfortir per fomentar el respecte entre les persones i la promoció de valors com la democràcia, la igualtat, la solidaritat, la llibertat i la tolerància.

Pla d'accions

- A través de l'ADI, donarem suport als joves empresaris amb formació i assessorament per a la creació i el desenvolupament de noves empreses. Es facilitaran eines per comprendre el funcionament de l'empresa i crear plans d'empresa, amb un acompanyament durant tot el procés.
- Garantirem la inserció laboral dels menors de 25 anys amb programes especials que combinin la formació amb la professió, per assegurar una retribució suficient i digna per la feina que exerceixen.
- Crearem una xarxa amb els professionals d'alt nivell andorrans que treballen a l'estranger perquè mantinguin el contacte amb Andorra.
- Fomentarem l'associacionisme i la participació dels joves en la vida política, econòmica i social d'Andorra.

- Donarem suport al Fòrum Nacional de la Joventut d'Andorra, com a instrument de representació dels joves i de les entitats juvenils.
- Desplegarem i aplicarem el Pla nacional contra les drogodependències com a eina de conscienciació i de resposta als problemes que comporten les addiccions i la dependència a aquestes substàncies.
- Habilitarem espais i eines per garantir informació i assessorament per als joves en matèria de salut sexual i els facilitarem l'accés als mitjans preventius.
- Crearem un portal de creadors joves que sigui alhora un espai d'intercanvi d'informació, d'intercanvi de coneixement i un aparador i un mercat de creacions.
- Escoltarem activament l'opinió dels joves en tots els temes que els afectin, i donarem prioritat als drets de la infància i la joventut, de forma transversal, a l'hora de desenvolupar les polítiques públiques.
- Fomentarem polítiques d'igualtat entre sexes perquè els joves creixin en una societat lliure de discriminacions i de violència de gènere.

Unes relacions exteriors rigoroses

La Unió Europea

Relacions amb Espanya, França i Portugal

Un petit Estat que es projecta al món

Unes relacions exteriors rigoroses

La política exterior ha de ser un dels pilars en el qual s'ha de sustentar el nostre futur. Ni volem, ni podem, viure d'esquena al món en general ni a Europa en particular. Hem de ser conscients de la nostra dimensió. **Ens hem d'homologar al nostre entorn però no ens podem homogeneïtzar.** Des de la modèstia, però amb la fermesa necessària, hem de saber explicar la realitat d'Andorra: l'estructura econòmica i la realitat social.

El nostre compromís i la nostra lleialtat amb la comunitat internacional és inqüestionable i no renunciem a jugar el nostre paper en l'àmbit internacional.

Estructurarem un servei exterior amb una normativa que organitzi la carrera diplomàtica i fomenti l'adquisició i la valoració de competències.

La Unió Europea

Amb l'esclat de la crisi financera, la Unió Europea ha posat de relleu la voluntat de trobar una solució definitiva a l'encaix dels petits Estats europeus. Ho hem de veure com una oportunitat, però alhora, **hem de trobar models que s'adaptin a la nostra realitat.** És positiu per a tots trobar fórmules flexibles que no incomodin ningú i permetin preservar les especificitats pròpies d'un petit país. En aquest context, entenem que cal afrontar les relacions amb la UE i l'accés al mercat interior sobre la base de dues premisses:

- Encarar una **negociació global que abasti tots els aspectes de la nostra relació amb la UE.**
- **Buscar una solució vàlida via la integració a l'EEE o la creació d'un espai econòmic específic per als petits països.** Sembla que la UE no vol una solució particular i específica per a cada petit Estat. Així doncs, és més realista negociar amb la UE i la resta dels petits Estats europeus la manera d'encaixar al si de la Unió a partir del reconeixement de llur especificitat, tal com recull el Tractat de Lisboa.

Pla d'accions

Encararem la relació amb la Unió Europea per, entre altres:

- Aconseguir que els **nacionals andorrans puguin estudiar, residir i treballar als països de la UE** com qualsevol altre ciutadà comunitari.
- Possibilitar que les **empreses andorranes puguin accedir al mercat interior de la UE** amb les mateixes condicions que les dels països comunitaris.
- Demanar l'obertura d'una oficina de representació de la UE a Andorra.

Acord d'unió monetària

Hem de fer dues referències en relació amb aquest acord rubricat el mes de febrer passat pel Govern:

- La negociació que s'ha dut a terme és un exemple de com no s'ha d'actuar. **No es pot negociar el futur d'un sector econòmic d'esquena al sector i a les autoritats que el regulen (INAF). El diàleg i la transparència han de ser la base d'aquests processos.**
- Tal com ho ha deixat el Govern sortint, només es pot, abans de signar i ratificar l'acord, revisar-lo i avaluar amb la UE millores puntuals. Tot seguit, caldrà fixar, en concertació amb els sectors implicats, les prioritats per afavorir l'adaptació de la legislació andorrana als termes i els terminis de l'acord, assignar-hi els recursos apropiats i assegurar les particularitats pactades pel que fa a establiment i solvència.

Relacions amb Espanya, França i Portugal

Si bé és clar que la relació amb la UE és cabdal, no és l'únic aspecte de les relacions exteriors que ens ha d'ocupar. Tenim tot l'interès a **reforçar les relacions amb Espanya, França i Portugal** en diversos aspectes.

Pla d'accions

- Assegurar, facilitar i simplificar l'aplicació del tractat trilateral a Espanya per assegurar el tracte degut als andorrans. Centralitzar a través de l'Ambaixada d'Andorra a Espanya la tramitació dels documents, tal com ja es fa actualment a França.
- Reforçar activament els vincles i les possibilitats econòmiques, culturals i educatives amb França, per recuperar un estat de relacions molt beneficiós per a Andorra que en els darrers anys s'ha anat perdent.
- Impulsar la relació política, econòmica, cultural i educativa amb Portugal com un eix estratègic i de desenvolupament futur.
- Posar les ambaixades andorranes al servei dels andorrans a l'estranger, de la reactivació econòmica, de la promoció turística i de l'atracció de la inversió estrangera.
- Signar acords que permetin evitar la doble imposició.
- Treballar conjuntament amb les regions i els municipis veïns per crear un gran pol de desenvolupament al Pirineu a l'entorn de la capitalitat d'Andorra.
- Impulsar els eixos de comunicació transpirenca, especialment l'eix viari E-9, en el tram Tolosa-Barcelona.

Un petit Estat que es projecta al món

Andorra ha de complir amb solvència els compromisos internacionals que ha assumit, i alhora ha de saber trobar la millor manera de projectar-se al món, i de fer-ho amb modèstia, però amb dignitat, posant de relleu la seva tradicional vocació pacífica i de convivència.

Pla d'accions

- Preparar amb solvència la propera presidència d'Andorra dins la CTP, així com la presidència del Consell d'Europa que Andorra ocuparà de novembre del 2012 fins a maig del 2013.
- Treballar conjuntament amb els territoris de parla catalana per impulsar els projectes que fomentin la cultura i la llengua catalanes.

- Impulsar el paper d'Andorra com a cruïlla de la francofonia i la comunitat iberoamericana.
- Posicionar Andorra a escala internacional com un referent de la pau, la democràcia, la convivència i la defensa dels drets humans.
- Col·laborar activament amb altres petits Estats per tal d'aconseguir visibilitat als organismes internacionals.

Per una administració pública al servei del ciutadà

**Una administració pública transparent i eficient
Una relació fluida entre Govern i comuns**

Per una administració pública al servei del ciutadà

Una administració pública transparent i eficient

L'Administració pública andorrana (Govern, comuns i parapúbliques) ha d'estar al servei dels ciutadans. I això només ho aconseguirem revaloritzant el personal de l'administració i amb la seva complicitat activa. Buscarem amb perseverança aquesta complicitat, combatrem amb fermesa les generalitzacions gratuïtes i possibilitarem que cada individu se senti implicat en el projecte comú. Cal orientar-nos cap a un model que prioritzi l'excel·lència i el treball de l'individu, sense patir alteracions vinculades a les decisions i als compromisos polítics.

Necessitem una administració moderna que afavoreixi el desenvolupament de l'economia productiva, faciliti els tràmits i els procediments administratius, sàpigi coordinar l'administració general amb les administracions comunals i eviti la duplicitat de tràmits i l'excessiva burocratització dels procediments. Aconseguirem que l'administrat no se senti, en la pràctica, en indefensió.

El Pla d'accions de cara a l'Administració pública per donar compliment a aquests principis inclou necessàriament modificar l'estructura de l'Administració, reduint i fent més eficients els tràmits i els procediments. Això es pot aconseguir gràcies a:

- L'establiment d'un temps màxim per a cada tràmit i la simplificació per a les obertures de comerços.
- L'organització en un únic departament de contacte per efectuar totes les gestions i fer el seguiment dels expedients davant de l'administrat.
- La millora del sistema de tràmits per facilitar les gestions de l'administrat i el seguiment dels expedients, tot potenciant l'ús de les noves tecnologies.

D'altra banda, iniciarem un diàleg franc i transparent amb el personal de l'Administració per trobar solucions correctores que assegurin la sostenibilitat a llarg termini de l'Administració. En la nostra gestió de la funció pública, defensarem i afavorirem la meritocràcia, una gestió a través de persones capaces i responsables, establerta ja a la Llei de la funció pública, per bandejar pràctiques que porten a instrumentar una administració al servei d'un partit polític.

Pla d'accions

- El treballador de l'administració ha de tenir una vocació de servei públic que reforçarem possibilitant la "carrera" administrativa.
- Reduirem els càrrecs polítics de l'Administració general.
- Nomenarem els càrrecs de responsabilitat, polítics i de confiança, a partir de criteris de vàlua professional i personal. No ens podem permetre una administració polititzada.
- L'administració no pot créixer indefinidament. Excepte en llocs específics fixarem criteris de creixement zero. Les vacants (dimissions, excedències, jubilacions,...) es cobriran per mobilitat interna.
- Promourem la mobilitat i la flexibilitat dins de l'Administració per desenvolupar els departaments mitjançant redistribucions d'efectius entre departaments. De fet, existeixen càrregues de treball diferents i oportunitats per reequilibrar els recursos humans en diferents àmbits de l'Administració.
- Fomentarem la flexibilització d'horaris que inclogui la reducció opcional de la jornada laboral amb reducció de salari dels empleats de l'Administració per conciliar la vida laboral i familiar, sempre que s'asseguri el servei públic.
- Certificarem els diferents processos de gestió de recursos humans de l'Administració general amb una "marca de qualitat" internacional (ISO) que doni garantia de qualitat, transparència, eficàcia i rigor professional.
- Avaluarem l'Administració segons paràmetres generals i estàndards internacionals.
- Millorarem la professionalització dels comandaments a partir d'un Pla general de desenvolupament professional que afavoreixi el mèrit, la capacitat i la creació de valor.
- Modernitzarem el model de ràdio i televisió pública.

Coordinació de les administracions públiques en matèria de protecció civil

- Desenvoluparem un servei de protecció civil que coordini els diversos cossos de protecció i seguretat de l'Estat, per afavorir així la col·laboració entre ells i per crear infraestructures tècniques i de recursos humans comuns que permetin reduir les despeses de manteniment i evitar la duplictat d'inversions, especialment en sistemes de comunicació i d'informació.
- Elaborarem i posarem en pràctica plans d'emergència i contingència per a casos com grans nevades, pluges, accidents...
- Centralitzarem les trucades d'emergència en un únic centre de trucades que en permeti una gestió més eficaç, ja sigui entre cossos i per a l'atenció dels ciutadans.

Una relació fluida entre Govern i comuns

Els canvis socials i econòmics dels últims anys fan que sigui urgent adaptar els governs comunals a una realitat que canvia constantment. En aquest sentit, s'ha de dotar el seu finançament d'acord amb les responsabilitats més àmplies que tenen les parròquies i que es preveuen en les lleis de competències i transferències. Garantirem l'eficàcia i l'eficiència de les relacions institucionals entre comuns i Govern.

Pla d'accions

- Impulsarem un sistema de finançament comunal adequat a les competències i els serveis que desenvolupen els comuns, a través d'un pacte institucional entre les administracions locals i el Govern. Aquest acord s'haurà de regir pels principis de suficiència de recursos, subsidiarietat, equitat, autonomia, responsabilitat fiscal i protecció dels comuns econòmicament més febles.
- Clarificarem les competències de cada nivell administratiu, eliminarem duplicitats de despesa en serveis i coordinarem estratègies en matèries en les quals totes les administracions actuen, per fomentar la col·laboració interadministrativa.

- Estimularem projectes transversals entre totes les administracions públiques per augmentar la qualitat del servei públic alhora que afavorirem mesures d'austeritat.
- Fomentarem, a tall d'exemple i en un nivell més general, les relacions del Govern amb les diverses administracions públiques, dels comuns o del Consell General, per reforçar les competències del ministeri encarregat de les relacions institucionals.
- **Advocarem per la mobilitat de funcionaris entre administracions i fomentarem el mancomunament de serveis.** Per exemple, per la coordinació amb el transport públic comunal, per la creació d'una agenda cultural única o per la participació dels comuns en l'agència tributària.

30 idees per a una Andorra millor

30 idees per a una Andorra millor

Els reptes de l'economia oberta

1. Modificarem la Llei d'inversions estrangeres per obrir l'economia a tots els sectors econòmics, llevat dels que poden representar una amenaça per a la seguretat, el medi ambient i la qualitat de vida d'Andorra. L'obertura serà gradual i progressiva, per garantir l'adaptació de cada sector.

2. Promourem la creació d'un parc tecnològic com a centre d'atracció de talent i innovació i crearem un viver d'empreses per acollir les iniciatives en fase embrionària dels emprenedors.

3. Potenciarem el mecanisme de declaració posterior en l'obertura de comerços i constitució de societats en detriment del mecanisme de l'autorització prèvia per permetre iniciar immediatament les activitats.

Una fiscalitat competitiva i diferenciada

4. Aprovarem un Tribut sobre el Valor Afegit (TVA) per simplificar la gestió dels impostos indirectes actuals (ISI, IMI, IPI i IAC) per als empresaris, tot mantenint el tipus general del 4%, el tipus reduït de l'1% i l'incrementat del 7%. El TVA se seguirà liquidant i controlant a la Duana per a les mercaderies que s'importin, com un pagament a compte de la declaració del TVA. Crearem el Servei Tributari Nacional que inclogui el Govern i els comuns.

5. Simplificarem els impostos per a les petites empreses.

Un sector turístic ambiciós

6. Invertirem de forma decidida en turisme i comerç, doblarem els recursos destinats al sector durant els dos primers anys de mandat i orientarem les nostres representacions exteriors cap a la promoció turística d'Andorra.

Un sector comercial potent

7. Flexibilitzarem els horaris comercials per adaptar-los als períodes de màxima afluència.

8. Introduïrem incentius fiscals per a tots els nous comerços que s'obrin: eliminarem les taxes d'establiment, tant del Govern com -en la mesura que es coresponsabilitzin- dels comuns, i acordarem una exempció d'impostos durant el primer any d'explotació.

Una construcció sostenible

9. La Llei del sòl vigent comporta la cessió en efectiu de fins al 15% del valor del sòl per a les zones consolidades. Concertarem amb els comuns una modificació de la Llei del sòl per evitar el desemborsament immediat de la totalitat de la cessió en efectiu, i buscarem sistemes de fraccionament. Així mateix, la modificació simplificarà els tràmits administratius necessaris per elaborar plans parcials, ja que es permetrà la tramitació simultània del pro-

jecte de desenvolupament de la unitat d'actuació i el projecte de fer viable la unitat. Proposarem modificar la normativa d'urbanització en els aspectes que obstaculitzen la reconversió del sector de la construcció, tot vetllant per la sostenibilitat i per un creixement ordenat.

10. Aplicarem un pla de rehabilitació d'edificis. Afavorirem la implantació d'energies renovables i la millora de l'eficiència energètica dels edificis. Coordinarem amb els comuns l'aplicació d'aquestes mesures per fer-les efectives mitjançant desgravacions.

Noves tecnologies de la informació i de la comunicació: una necessitat per al futur

11. Rebaixarem els preus de l'amplada de banda i els situarem a nivells europeus, augmentarem el volum permès per sobre dels límits establerts actualment i promourem la instal·lació d'empreses d'I+D a Andorra.

Un mercat de treball dinàmic

12. Redefinirem el funcionament del Servei d'Ocupació per adaptar-lo a les necessitats reals del mercat laboral i el convertirem en una eina eficient al servei d'empresaris i treballadors, molt especialment en l'àmbit de la intermediació.

Una política d'immigració àgil i flexible

13. Implantarem el concepte de quota permanent, oberta i individualitzada per a les empreses.

Unes finances públiques sanejades

14. Tendrem a l'equilibri pressupostari a través de la racionalització de la despesa corrent i gestionarem els diners públics amb rigor i transparència.

Educació: diversitat, excel·lència, talent i clau de competitivitat

15. Treballarem amb els Estats veïns per renegociar els convenis d'educació per garantir a llarg termini la seva participació, com a sistemes públics, en la nostra estructura educativa.

16. Reforçarem la Formació Professional, propiciant una millor coordinació "formació/treball", conjuntament amb els agents socials, com a bona mesura d'inserció laboral per als nostres joves.

17. En l'àmbit de l'Ensenyament Superior, potenciarem l'accés als programes educatius europeus.

Una Caixa Andorrana de Seguretat Social sostenible

18. Controlarem de manera estricta les baixes laborals i desenvoluparem un pla contra el frau i els abusos en el sistema, tot establint mesures a favor de la

majoria de cotitzants i prestadors que en fan un ús correcte.

19. Crearem un règim en la branca malaltia de la CASS per donar cobertura als estudiants majors de 25 anys: una “CASS Universitària” amb tarifes reduïdes.

Agilitzar la justícia i enfortir la seguretat ciutadana

20. Dotarem l’administració de justícia dels mitjans necessaris per incrementar-ne l’eficiència i assegurar l’eficàcia i la celeritat en els processos i les resolucions, i implantarem nous mitjans tècnics i tecnològics en les estructures organitzatives.

Un medi ambient al servei de la qualitat de vida

21. Crearem el Pla Nacional d’Embelliment de tot el territori en col·laboració amb els comuns, impulsarem mesures verdes dirigides als particulars i a les empreses, amb tarifes incentivades per hàbits de consum responsable (estalvi energètic) i penalitzarem l’emissió de gasos d’efecte hivernacle i el malbaratament energètic. Volem bonificar les bones pràctiques ambientals i penalitzar les pràctiques negatives.

Un model cultural obert i atractiu

22. Potenciarem accions a favor de l’ús del català en l’àmbit laboral, en les noves tecnologies i incentivarem la

lectura. També promourem els artistes del país tant en l’àmbit nacional com en l’internacional.

Una societat justa i solidària

23. Fomentarem polítiques d’igualtat entre sexes per viure en una societat lliure de discriminacions i de violència de gènere i que ofereixi igualtat d’oportunitats.

L’esport, un actiu de cohesió

24. La col·laboració econòmica i organitzativa en esdeveniments esportius internacionals ha de figurar al marge de les subvencions corrents a cada esport. Els ajuts en aquest cas s’han de regir per criteris quantificables com ara l’impacte mediàtic, el nombre de visitants directament lligats a l’esdeveniment i la coherència amb els objectius de posicionament turístic. Promourem els estatges i els campionats internacionals que aportin notorietat i promoció al país. Especialment, centrarem els recursos en els esdeveniments que ajudin a posicionar Andorra com una destinació de muntanya de primer nivell, com ara consolidar Andorra en el calendari de la Copa del món d’esquí i com a etapa recurrent del Tour de França.

Joventut compromesa

25. Garantirem la inserció laboral dels menors de 25 anys amb programes especials que combinin la formació amb

la professió, per assegurar una retribució suficient i digna per la feina que exerceixen.

Relacions exteriors: la Unió Europea

26. Afrontarem les relacions amb la UE i l'accés al mercat interior sobre la base de dues premisses: encararem una negociació global que abasti tots els aspectes de la nostra relació amb la UE i buscarem una solució vàlida via la integració a l'EEE o la creació d'un espai econòmic específic per als petits països.

Una administració pública transparent i eficient

27. Nomenarem els càrrecs de responsabilitat, polítics i de confiança a partir de criteris de vàlua professional i personal.

28. Revaloritzarem el personal, promourem la mobilitat i la flexibilitat dins de l'Administració per desenvolupar els departaments mitjançant redistribucions d'efectius entre departaments. Existeixen càrregues de treball diferents i oportunitats per reequilibrar els recursos humans en diversos àmbits de l'Administració.

29. Millorarem la professionalització dels comandaments a partir d'un Pla general de desenvolupament professional que afavoreixi el mèrit, la capacitat i la creació de valor.

Una relació fluida entre Govern i comuns

30. Impulsarem un sistema de finançament comunal adequat a les competències i els serveis que desenvolupen els comuns, a través d'un pacte institucional entre les administracions locals i el Govern. Aquest acord s'haurà de regir pels principis de suficiència de recursos, subsidiarietat, equitat, autonomia, responsabilitat fiscal i protecció dels comuns econòmicament més febles.